

ERDŐSI Gyula – ROHLA Mártonné: *Vezetés és szervezés az innovációban*. Bp. 1983. BME soksz. 173 p. (BMEKK Tudományos műszaki bibliográfiák 19.)

Bibliográfia az innováció szervezési kérdéseiről

Három évtizede (1954-ben) indította meg a Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára a BMEKK Tudományos Műszaki Bibliográfiák c. sorozatát, melyet az utóbbi években *Héberger* Károly igazgató szerkesztett. A sorozat hazai szempontból időszerű tudományos-műszaki, gazdasági, esetenként egyetemi problémák válogatott szakirodalmát tárja fel címbibliográfiákban vagy annotált bibliográfiákban. A különféle témák bibliográfiai feldolgozása elsősorban az egyetemi oktatók és kutatók, felsőéves hallgatók, továbbá a kutatásban, fejlesztésben, vezetésben dolgozó szakemberek szélesebb körének kíván segítséget adni egy-egy szakmai probléma irodalmának alaposabb megismeréséhez. Jól szolgálja természetesen a sorozat az érintett tudományos és szakkönyvtárak tájékoztatási munkáját is.

Az utóbbi tíz évben (1973-tól) a BMEKK sorozatában a következő tárgykörök bibliográfiája készült el: számjegyzézlésű (NC) szerszámgépek; diákkotthonok; utak hó- és jégmentesítése; közlekedés- és gépjárműzaj; lakótelepek; optikai hírközlés; napenergia felhasználása; mechanikus hajtások. Kitűnik a felsorolásból, hogy mindegyik témakör igen fontos, részben a műszaki fejlesztés, részben az általános műszaki-gazdasági, társadalmi fejlődés szempontjából.

A sorozat legújabb kötete is olyan témakörrel szól, amely rendkívül időszerű az egész magyar társadalmi-gazdasági fejlődés számára. Nem kell különösebben hangsúlyoznunk (bár csak *látszólag* olyan nyilvánvaló), hogy milyen jelentősége van gazdasági nehézségeink leküzdésében, reformterveink valóra váltásában az innovációnak, a társadalom s benne az egyes emberek megújító és megújuló képességének. Amint köztudomású, egyre-másra jönnek létre a különböző szakterületek (ipar, építőipar, mezőgazdaság stb.) innovációs alapjai, amelyek a sikerrel biztató kezdeményezéseket, kockázatvállalásokat támogatják. Nagyon időszerű tehát, hogy az innováció vezetését és szervezését bibliográfiai eszközökkel is elősegítsük.

Ezt a feladatot jól tölti be a BMEKK-sorozat 1983-ban készített s 1984 elején terjesztésre került füzeté, amely az innováció vezetési és szervezési kérdéseinek a hazai könyvtárakban (információs intézményekben) hozzáférhető szakirodalmát tárja fel az 1975-től 1983 júniusáig megjelent, illetőleg beszerzett művek, közlemények regisztálásával.

A bibliográfia elején tömören, világosan fogalmazott tanulmányt olvashatunk *Erdősi* Gyulától (BME Ipari üzemgazdaságtan tanszék adjunktusa). A szerző az innováció

bonyolult, szerteágazó problémakörének egyik neves hazai szakértője, ebben a témakörben írta kandidátusi értekezését is. Tanulmányában három fő problémacsoporttal foglalkozik: az innováció értelmezésével, az innovációs magatartásra ható tényezőkkel, s az innovációs tevékenység fokozására irányuló törekvésekkel. Összefoglaló jellegű tanulmánya után azt várhatnánk, hogy a bibliográfia a tanulmányban felvetett tárgyköri csoportosítás alapján rendezze majd anyagát. A bibliográfiai tételek elrendezése azonban csak formai szempontok alapján történt. (Ezt némileg ellensúlyozhatta volna egy tárgyköri index.)

A bibliográfia – amelyet *Rohla* Mártonné állított össze – összesen 709 tételt tartalmaz. A magyar nyelvű szakirodalom dokumentumain kívül főként angol, orosz, német, francia nyelvű művek, közlemények találhatók a kiadványban. Az idegen nyelvű művek címeinek magyar fordítását is közli az összeállítás (esetenként nem szó szerinti, hanem a témák lényegére utaló "nyersfordításban"). A magyarra már lefordított idegen nyelvű közleményeknél feltünteti az OMIKK-ban levő fordításnyilvántartás vonatkozó számát is, ami megkönnyíti a fordítások megkérését, illetve másolatok megrendelését.

A bibliográfia a következő dokumentumtípusok feltárására terjed ki: könyvek, könyvjellegű tanulmányok, sorozatok; kutatási jelentések, a kutatási tervekhez kapcsolódó tanulmányok; kongresszusok, konferenciák, kiállítások közleményei; kandidátusi és doktori értekezések; jegyzetek, továbbképző előadások és tanfolyamok jegyzetei (BME Mérnöki Továbbképző Intézet előadásainak jegyzetei); folyóiratközlemények; bibliográfiák.

A felsorolt dokumentumtípusok sorrendisége alkotja a bibliográfia I–VII. fejezetét; mindegyik fejezetben előbb a magyar nyelvű művek, majd az angol, német, orosz, francia s az egyéb nyelvű dokumentumok kerülnek felsorolásra. A folyóiratcikkeknek külön csoportot képeznek a cseh és lengyel nyelven megjelent művek. A feldolgozott folyóiratközlemények egy része annotálva van. A VIII. és IX. fejezet tájékoztat az innováció témakörének hazai és külföldi szakirodalmát gyűjtő budapesti szakkönyvtárakról, illetőleg kivonatot ad az ETO táblázataiból az innováció témájának kereséséhez, feltüntetve azt is, hogy egyes nagykönyvtárak (BMEKK, MKKEKK, OMIKK) milyen ETO-számot használnak az innováció szakirodalmának tárgyköri megjelölésére.

Mindezekon kívül a bibliográfia még a következő kiegészítő részeket tartalmazza: névmutató; a folyóiratok lelőhelyei; az országnevek rövidítése; a lelőhelyek rövidítése; ezek az összeállítások jelentős segítséget adnak mind a könyvtárosoknak, mind a felhasználó szakembereknek az innováció szakirodalmának gyors eléréséhez.

Átolvasva a bibliográfiát, a címben megfogalmazott problémakörökön belül az alábbi nagyobb szakterületeket emelhetjük ki: a kutatás és fejlesztés metodikája, elméleti és gyakorlati kérdései; alkotástan (kreatológia), az "új születésének" intézményei és személyi feltételei; informatika, információrendszerek szervezése a mikro- és makrogazdaságban; jövőkutatás (trendvizsgálat, prognosztika, futuroológia); marketing, konjunktúravizsgálat; szabadalomügy; iparjogvédelem, szabadalmi információ; gazdaságpolitika, iparpolitika, kutatás- és fejlesztéspolitika; a társadalmi-gazdasági megújulás emberi és szervezeti tényezői. E néhány kiragadott szakterület után nézzük most meg a bibliográfia (szűkebb értelemben vett) könyvtári-információs vonatkozásait.

A magyar könyvtárosok közül két tétellel szerepel Héberger Károly (a könyvtárvezetés hatékonyságának javítása, Műszaki Egyetemi Könyvtáros, Zentralblatt für Bibliothekswesen), egy-egy tétellel Bauer József (innováció és könyvtár, TMT), Rohla Mártonné (167 címet tartalmazó bibliográfia az innovációról, BMEKK gépirat), Rózsa György (innováció és információ, Figyelő). (Kiegészítésként jegyezzük meg, hogy a recenzió írójának a Könyvtáros 1982. 3. számában jelent meg rövid, összefoglaló ismertetése az innováció kérdéseiről, és Walleshausen Gyulának a Könyvtári Figyelő 1981. 6. számában a Fejlődnek is a könyvtárak – vagy csak növekednek? (Gondolatok az innovációról) című írása.

Utaltunk rá, hogy a bibliográfia kiterjed az információs rendszerszervezés, az informatika ide vonatkozó, az innovációval szervesen összefüggő szakirodalmának feltárására is. Ezt mutatja olyan folyóiratok feldolgozása, mint például Információ-Elektronika, L'Informatique Nouvelle, Naukovedenie i Informatika. Ahhoz képest azonban, hogy a könyvtári-információs szakma az utóbbi évtizedekben – szinte forradalmi módon – az eddigi leggyökeresebb *innovációs korszakában* él, az erre vonatkozó bibliográfiai válogatást kissé szűkösebbnek találjuk. Persze, ez magyarázható azzal is, hogy ez a bibliográfia nem könyvtári-információs szakemberek számára készült.

Mindent összegezve: a BMEKK sorozatának legújabb kötete – a maga szerkesztési megszorításain belül – igen szakszerű, gondos, értékes munka. Jól szolgálja az innovációval kapcsolatos, sok esetben igen eltérő nézetek megismerését, ütköztetését, s ezáltal a demokratikus véleményformálásnak azt a módját, amit Karl Popper – "piaci" analógiával – a "gondolatok szabadversenyének" nevez.

S hogy konkrét, gyakorlati példával fejezzem be: a magam részéről jól tudtam hasznosítani ezt a bibliográfiát ahhoz a (belső használatra írt) tanulmányomban, amelyet az információ és innováció kapcsolatrendszeréről készítettem.

GYÖRE Pál